herpy

PILEGIFTFRØER

Andinobates tolimensis

Andinobates tolimensis er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 17-19 mm med brun ryg og metalskinnende gul-bronze hoved. Den er kun kendt fra et lille stykke tågeskov i det nordlige Tolima i Colombia, blev først beskrevet i 2007 og holdes næppe. Pasningen bygger derfor på levestedets kølige, fugtige bjergklima.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya tolimense; Ranitomeya tolimensis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**17-19 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**19-23 °C**
Temperatur, nat	**15-19 °C**
Luftfugtighed	**85-100 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**På jorden**
Æg pr. lægning	**1-2**
Klækning	**16-24 dage**
Larvetid	**108-152 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Hele slægten Andinobates står på CITES liste II, så handel over grænser kræver CITES-tilladelser, og dyrene skal kunne dokumenteres som opdrættede. Arten er vurderet som sårbar (VU) i naturen.

Om arten

Andinobates tolimensis er en lille pilegiftfrø med brun ryg, et hoved med metalskinnende gul-bronze farve og en mørkebrun bug med eller uden blågrønne pletter. Overarmene har gule pletter, og hos nogle dyr fortsætter det gule frem til underlæben. De voksne måler 17-19 mm fra snude til kloak. Hannerne er mindre end hunnerne og har synlige stemmespalter, og hæfteskiverne på forfødderne er større end på bagfødderne. Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; tallet i boksen er lånt fra beslægtede, små pilegiftfrøer.

Arten blev beskrevet i 2007 af Manuel Hernando Bernal og kolleger, dengang som *Ranitomeya tolimensis*, og er senere flyttet til *Andinobates*. Den lever sammen med den nært beslægtede *Andinobates dorisswansonae*, men kan kendes fra den på farvetegningen og fodens form. Kaldet er en række korte, bløde summelyde, der minder om en fårekylling, med en dominerende frekvens på omkring 5 kHz.

Hudgift: pilegiftfrøer danner ikke selv deres gift, men optager alkaloider fra små leddyr i føden. Når *A. tolimensis* fanges, afgiver den et mælkeagtigt hudsekret, og arten regnes for giftig. Styrken er ikke dokumenteret. Frøerne bør ikke håndteres, og hænderne vaskes efter arbejde i terrariet. Opdrættede dyr, der kun får bananfluer og springhaler, mangler giften.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Andinobates tolimensis er endemisk i Colombia og kun kendt fra omegnen af Falan i det nordlige Tolima, på Cordillera Central, den midterste af Andeskæderne. Hele den kendte udbredelse ligger i et lille naturreservat omgivet af landbrug, så arten har næppe mulighed for at sprede sig.

Arten er vurderet som sårbar (VU) på IUCN's rødliste, fordi udbredelsen er meget lille, og skoven ryddes til landbrug, især kaffeplantager.

> **Oprindelig udbredelse:** Colombia.

LEVESTED

Andinobates tolimensis er fundet i et lille stykke sekundær tågeskov i omkring 1.850 m højde. Skoven har forholdsvis lave træer tæt dækket af epifytter, og på skovbunden ligger et tykt lag løv, dødt træ, mos og svampe. Kronetaget er tæt, så der kommer kun lidt lys ned til jorden, hvor frøen lever. Den er dagaktiv og bor i huller mellem træernes rødder. En han er set med en enkelt haletudse på ryggen nær bromelier og heliconier.

Andinobates dorisswansonae lever i samme område i omkring 1.780 m højde, hvor der falder 2.500-3.000 mm regn om året. Temperaturen er ikke målt i artens levested, men tågeskov i denne højde er kølig og fugtig, med tåge eller regn det meste af året.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Andinobates tolimensis*, og arten holdes næppe i fangenskab. Pasningen bygger på levestedet: kølig, fugtig tågeskov med tæt løvlag, mos, dødt træ og bromelier. *Andinobates dorisswansonae* lever i samme skov og har de samme krav. Den nærmeste art med erfaringer fra fangenskab er *Andinobates bombetes*, der også lever i kølig bjergskov i Colombia; tallene for avl og opdræt er lånt derfra. De bedre kendte bromeliebeboere *Ranitomeya variabilis* og *Ranitomeya imitator* kommer fra varmere egne og kræver flere grader mere.

Et terrarie på 45 × 45 × 60 cm passer til 3 dyr. Indret med et drænlag, en fugtholdende bund af kokosfibre og skovjord og et tykt lag løv. Giv mos, dødt træ, rødder og skjul af korkbark, og plant tæt med små bromelier og skyggeplanter, så lyset ved bunden er svagt. Bromelier med vand i bladkarrene er steder til haletudserne, og en lav skål med fugtig skovjord er et godt sted til æggene. Ventilationen skal holde luften i bevægelse, uden at fugten forsvinder.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Opdræt af haletudser

TEMPERATUR

Temperaturen er ikke målt i artens levested. 19-23 °C om dagen og 15-19 °C om natten passer til tågeskov i omkring 1.800 m højde. Frøer fra kølig bjergskov tåler varme dårligt, så terrariet skal stå køligt, uden sol fra vinduer og uden varmelamper. Bliver rummet varmere end 24 °C, skal terrariet køles, fx med en ventilator eller ved at stå i et køligere rum. Vinterhvile er ikke dokumenteret.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 85-100 % hele året, og løvlaget skal være konstant fugtigt. Sprøjt mindst to gange om dagen eller brug et tågeanlæg, og lad overfladerne tørre lidt mellem sprøjtningerne, så der ikke opstår mug. Brug osmosevand, regnvand eller afkloreret vand. Skoven får meget regn hele året, så udtørring er den største fare.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Arten skal ikke have en vanddel. Vandet findes i bromeliernes bladkar, hvor haletudserne vokser op, og det skal skiftes jævnligt, så det ikke bliver grumset. Brug osmosevand, regnvand eller afkloreret postevand. Padder optager stoffer gennem huden, så brug aldrig sæbe eller rengøringsmidler i terrariet; skyl i stedet med varmt vand.

LYS OG UVB

A. tolimensis lever i en tæt skov med lidt lys ved jorden, så lyset er først og fremmest til planterne. Giv 10-12 timers lys om dagen med LED eller lysstofrør og mørke om natten. Det er ikke dokumenteret, at arten har brug for UVB. Vælges en svag UVB-kilde, skal der være masser af skygge.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Foderet er små leddyr: de mindste springhaler og bananfluer (*Drosophila*) og små bænkebidere. Fodr 3-4 gange om ugen, og lad der altid være levende foderdyr i terrariet. Drys foderet med kalk de fleste gange og med et vitaminpulver 1 gang om ugen. Pilegiftfrøer lever i naturen især af mider og myrer, så varieret foder med mange små arter er bedst. Ungerne får de samme foderdyr i den allermindste størrelse.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Adfærden i fangenskab er ikke dokumenteret. Frøen lever på skovbunden i skygge og skjuler sig i huller mellem rødderne, i løv og mos. Hannen kalder fra jorden. Frøerne bør ikke håndteres, fordi huden er følsom og optager stoffer; ved rengøring flyttes dyrene til en ren, fugtig beholder. Et par eller en lille gruppe er det mest forsigtige, indtil adfærden er bedre kendt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Hannerne er mindre end hunnerne, har synlige stemmespalter og kendes på kaldet, en række korte, bløde summelyde.

PARRING

Parring er ikke dokumenteret for *Andinobates tolimensis*, og det vides ikke, om arten har en fast ynglesæson. Hannerne kalder fra skovbunden. Hos *Andinobates bombetes* lokker hannen hunnen hen til æglægningsstedet, og en gruppe med lidt flere hunner end hanner, fx 2 hanner og 3 hunner, giver flest æg.

ÆG OG HALETUDSER

En han er set med 1 haletudse på ryggen nær bromelier, så haletudserne vokser formentlig op i vand i bromeliernes bladkar. Æglægningssted og antal æg er ikke dokumenteret for arten. Hos *Andinobates bombetes* lægger hunnen 1-2 æg ad gangen, helst på fugtig skovjord, og de tal er brugt i boksen.

Haletudserne kan vokse op i bromelierne eller opfostres hver for sig i små bægre med rent, afkloreret vand. De fodres med fiskeflager i små mængder, så vandet ikke bliver grumset.

METAMORFOSE

Klæktid og larvetid er ikke dokumenteret for *Andinobates tolimensis*. Hos *Andinobates bombetes* klækker æggene efter 16-24 dage, og larvetiden er omkring 110 dage med fiskeflager som foder og op til 150 dage eller mere ved anden føde. Når forbenene kommer, sænkes vandet til højst haletudsens højde, så den lille frø let kommer op på land.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger måler omkring 12 mm (tallet er lånt fra *Andinobates bombetes*). Hold dem i en lille, fugtig boks med køkkenrulle eller løv, et stykke bark og en plante, sprøjt to gange om dagen, og sørg for god luftudskiftning. De første par uger æder de springhaler; derefter kan de få de mindste bananfluer. Drys foderet med kalk. Først efter flere måneder kan de flyttes til et større terrarie.

Sundhed og typiske fejl

Der findes ingen artsspecifik viden om sygdomme hos *Andinobates tolimensis*. De mest sandsynlige problemer er de samme som hos andre små pilegiftfrøer fra kølige egne:

- Varme over 25 °C giver stress og kan være dødelig. Placér ikke terrariet i sol eller nær varmekilder.
- Stillestående luft og for vådt løv giver mug og hudinfektioner. Sørg for ventilation, og lad terrariet tørre lidt af.
- Foderdyr uden kalk og vitaminer svækker knoglerne, især hos hunner.
- Et dyr, der holder op med at æde, bliver sløvt eller får røde, vattede hudområder, skal til en dyrlæge med forstand på padder.

Arten er sårbar og findes kun i et lille område, så dyr må aldrig tages fra naturen.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.